

δαιμόνιο

δαιμόνιο, το, πλ. **δαιμόνια, τα**, ουσ. [<αρχ. δαιμόνιον, υποκορ. του ουσ. δαίμων], το δαιμόνιο. **1.** άτομο εξαιρετικής ιδιοφυΐας: «μπορεί να δείχνει κοιμισμένος, αλλά μην ξεγελιέσαι, γιατί είναι σκέτο δαιμόνιο, όταν θέλει να σε τυλίξει». **2.** η κλίση, η ροπή, η ευφυΐα, η μανία: «έχει μέσα του το δαιμόνιο του καλλιτέχνη || απ' τη στιγμή που του κόλλησε το δαιμόνιο της χαρτοπαιξίας, έκλεισε το σπίτι του». **3α.** οι έμφυτες ικανότητες που έχει κάποιος λαός στο να προκόψει και να ξεχωρίσει σε κάποιον τομέα της πνευματικής, κοινωνικής ή οικονομικής ζωής: «το δαιμόνιο του Έλληνα μεγαλουργεί με ό,τι κι αν καταπιαστεί || το δαιμόνιο του Γερμανού, ξανάχτισε τη Γερμανία απ' τα ερείπια και την έκανε πάλι μια απ' τις μεγάλες δυνάμεις». **β.** λέγεται και με ειρωνική διάθεση για επιτυχίες που προέρχονται από παράνομη δραστηριότητα: «το δαιμόνιο του Έλληνα έκανε πάλι το θαύμα του, γιατί βάφτισε το γιουγκοσλάβικο σιτάρι ελληνικό και ζήτησε επιδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση». **4.** ο πειρασμός, το διαβολικό στοιχείο, το κακοποιό πνεύμα: «κλείστηκε σε μοναστήρι για να γλιτώσει απ' τα δαιμόνια»·

- έχω τα δαιμόνιά μου, είμαι πολύ εξοργισμένος, είμαι έξαλλος από οργή ή θυμό: «όταν έχω τα δαιμόνιά μου, δε θέλω να μου μιλάει κανένας, γιατί ξεσπώ απάνω του»·

- με ζώνουν τα δαιμόνια, βλ. φρ. με πιάνουν τα δαιμόνια·

- με πιάνουν τα δαιμόνια, εξοργίζομαι πάρα πολύ, γίνομαι έξαλλος από οργή ή θυμό: «όταν με πιάνουν τα δαιμόνια, δεν ξέρω τι λέω και τι κάνω»·

- το δαιμόνιο της φυλής, οι έμφυτες ικανότητες που έχει ή που υποτίθεται πως έχει ο Έλληνας: «όπου και να πάνε οι Έλληνες μεγαλουργούν, γιατί έχουν μέσα τους το δαιμόνιο της φυλής». (Τραγούδι: *οι δρόμοι της Ανατολής και το δαιμόνιο της φυλής με πήγαν και με φέραν*).